

KPS Studiebijeenkomst 11 maart 2010

Risicomanagement bij Pensioenfondsen

Risicomanagement volop in het nieuws

Dagvoorzitter John Westerbrink opent de studiebijeenkomst met een korte opsomming van de punten die nu volop aandacht vragen in het kader van risicomanagement bij pensioenfondsen:

- de verantwoordelijkheden binnen een pensioenfonds en de af te leggen verantwoording;
- de nieuwe sterftetafels in verband met de hogere levensverwachting;
- de rapporten van de onderzoekscommissies Don, Frijs en Goudswaard;
- de aanbevelingen voor het FTK en de dekkingseisen die aan pensioenfondsen worden gesteld;
- de thema's voor 2010 van de toezichthouders AFM en DNB.

Risicomanagement vraagt om verdere bewustwording en verbetering. Daarom komen deze middag diverse sprekers aan het woord die risicomanagement vanuit verschillende invalshoeken belichten.

DNB verwacht actieve risicoanalyses

Evert van der Weide en Wiebe Hofstra (DNB), gaan onder meer in op de zogeheten Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (FIRM). Deze eigen DNB methode biedt sinds 2006 het pensioenfonds instrumenten voor een eenduidig beoordelingskader. De beschrijving van de methode is te downloaden via de website van DNB en berust op 3 pijlers. De pijlers worden verdeeld in 10 risicocategorieën.

Risicocategorieën		Beheersingscategorieën
Financiële risico's	Niet-financiële risico's	
Matching- / renterisico	Omgevingsrisico	Risicospecifieke beheersing
Marktrisico	Operationeel risico	Organisatie
Kredietrisico	Uitbestedingsrisico	Management
Verzekeringstechnisch risico	IT-risico	Solvabiliteitsbeheer
	Integriteitsrisico	Liquiditeitsbeheer
	Juridisch risico	

DNB verwacht een goed onderbouwd risicobeleid van pensioenfondsen met een actief risicomanagement. Zij gaat graag in discussie met pensioenfondsen teneinde het risicomanagement te evalueren en waar nodig te verbeteren. Met nadruk wordt gesteld dat het initiatief daarvoor bij de fondsen ligt.

Tenslotte doen de sprekers verslag van de stand van zaken rond de herstelplannen. Eén van de vereisten is dat de vastgestelde premie in het herstelplan concreet en realiseerbaar is. Daarbij komt vooral de kracht van het bestuur om de hoek kijken. Op de vraag uit de zaal of DNB rekening houdt met de rijpheid van de fondsen, wordt instemmend geantwoord: DNB houdt bij de beoordeling van het herstelplan rekening met diverse variabelen. Veel van het oordeel van DNB over een herstelplan hangt af van de kwalitatieve rapportage, waarin het herstelplan wordt onderbouwd. In de zijlijn wordt opgemerkt dat momenteel nog ca. 100 pensioenfondsen in liquidatie zijn.

Integraal balansmanagement van wezenlijk belang

Alwin Oerlemans doet verslag van zijn ervaringen in de praktijk bij pensioenuitvoerder APG. Hij schetst in zijn inleiding de ogenschijnlijk tegenstrijdige belangen van de werknemer (zekerheid van rechten, van indexatie, lage premiebijdrage en inzicht in zijn pensioen) ten opzichte van de belangen van de werkgever (marktconforme pensioenregeling met beheersbare kosten, premie, governance en accounting rules).

Met name vanwege de crisis is er meer roep om verzwaring van de eisen ten aanzien van het risicomanagement, het aan te houden kapitaal en de governance. De deelnemer is zich weinig bewust van de risico's waarmee pensioenfondsen moeten handelen.

Om alle stakeholders met de neus in dezelfde richting te krijgen, is een integraal balansmanagement van wezenlijk belang. Sinds de crisis zijn alle 'knoppen' weer in beeld: premie, indexatie, beleggingsbeleid en afstempelen moeten worden benoemd in de communicatie, zodat de deelnemer zich bewust wordt van de risico's die gedragen *en gedeeld* moeten worden. Alwin geeft vervolgens aan hoe APG omgaat met risicobeheer (FIRM) en welke risico's zij daarbij in kaart brengt. Hij besluit zijn betoog met de conclusie dat risicobeheer een kernactiviteit van het pensioenfonds behoort te zijn. Met name integraal risicobeheer draagt bij aan het 'in control' zijn van het bestuur. Hij spreekt echter de hoop uit dat 'in control' (moeten) zijn niet leidt tot teveel regelgeving.

Risicomanagement doet zich voor in alle bedrijfstakken

Na de pauze verlaten we de techniek om plaats te maken voor een metafoor. Op illustrerende wijze schetst Marinus de Mooij de overeenkomst tussen het managen van een pensioenfonds en het aansturen van een orkest. Beide hebben te maken met risicomanagement: het stellen van doelen, bewaking van het resultaat en van de deskundigheid, het bijsturen en rapporteren en uiteindelijk te komen tot heldere communicatie richting de ontvanger.....

Discussie

KPS-deelnemers zoeken graag het debat. Dat blijkt ook uit de discussie die na de presentaties volgt. Een interessante vraag is: hoe kunnen we doorbreken dat pensioenfondsen zich voortdurend vanuit dezelfde kennis en ervaring richten op dezelfde modellen en daardoor mogelijk in dezelfde valkuil belanden of bepaalde risico's helemaal niet onderkennen? Oftewel: hoe krijgen we de echte risico's boven water en hoe worden de risico's die schuilgaan 'achter de risico's' duidelijk? Uit de diverse vragen uit de zaal blijkt dat er grote behoefte is aan concrete informatie aangaande de mogelijke risico's en de benodigde beheersingsmaatregelen. De aanwezigen komen tot de conclusie dat diversiteit in deskundigheid en in competentie belangrijke voorwaarden zijn om deze risico's te kunnen doorzien.